

MED VENNER I VESTFJELLA

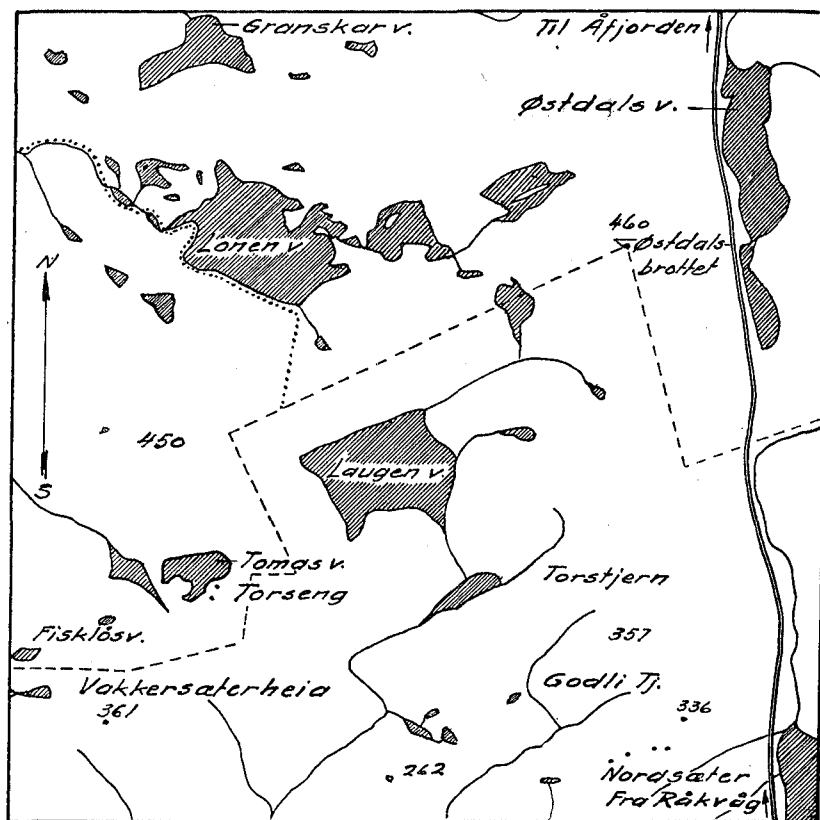
Av Arne Nordbotn

Er du glad i naturen og dens herligheter, vil du, hvor du kommer, treffe mennesker du lett kommer på bølgelengde med, mennesker som lik deg sjøl har opplevd det stille samværet med hei og fjell, som har hatt så nær kontakt med naturen at de blir tause når opplevelsen strømmer innover dem på nytt. Der naturen i sin storhet ligger nær innpå, setter den tydelige merker i menneskenes sinn. Kan du på dine vandringer komme på bølgelengde med folket, vil også naturen ha mere å gi. Du merker det hos han som strir mot frosten inn under fjellfoten øverst i dalen, men enda sterkere slår det deg når du kommer ut til kysten. Havet er en hard nabo. Og de som lever sin hverdag på dets rygg og ved dets skulder, får tidlig lære seg Alvoret, men også smilet som ligger over.

Menneskene der ute har også naturen kjær. De er knyttet til havet, men noen har fått trangen i seg til å søke opp, og de har mulighetene nær innpå seg. Spenningsland ligger like utenfor dørmatta.

For de fleste av oss er fjella i vest ukjent land. Mange av de som bor der ute synes nok at det er godt at ikke så alt for mange har funnet veien dit ut, men samtidig er de også så glade for hver en som trives der ute. De vet jo at lenge var det gjengs oppfatning at der ute ved kysten fantes bare færingar, trillebårer og sur torvrøyk. Nå, da så mangt har retta på seg og tatt seg opp for folket ute ved kysten, vil de gjerne at andre også skal få dele herlighetene med dem.

Landet ser trist ut fra leia. Båtturisten ser en trøstesløs steinrygg

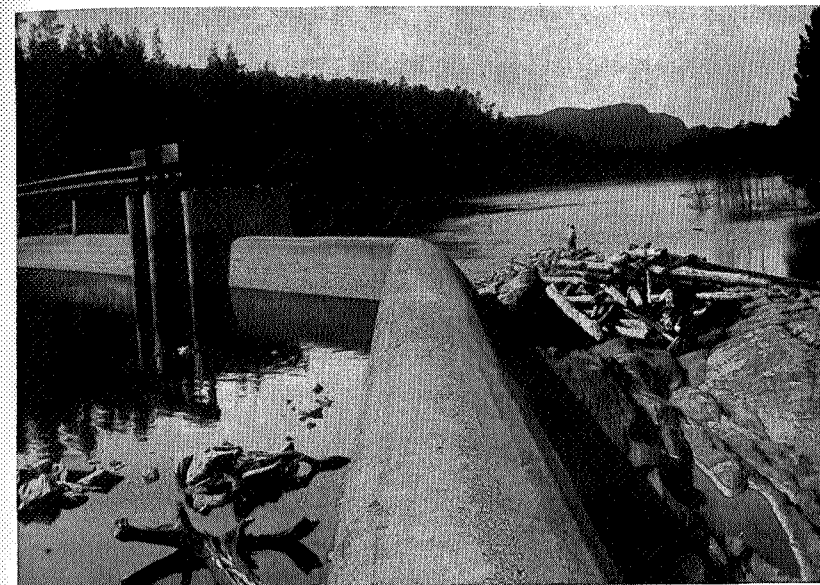

Utsnitt av Rk. 49 B Stjørna

Torbjørn Risan

reise seg. Men vær trygg, like så sikkert som ordtaket om mangt et godt hode under en dårlig hatt er det at bak steinryggen vil du finne mangt å få kjært — der er lia grønn, der blinker vatn og der syn-ger skogene.

Austdalen skjærer som ei djup fure gjennom Fosen i nord-syd-retningen fra Stjørna til Åfjord. Bratte og ulendte setter dalsidene sitt skille mellom et indre og et ytre Fosen. Det er oftest tungt å komme opp, men her som andre steder der menneskene gir seg møye og tid til å vinne over vanskene, venter det belønning. Utigjen-nom åra har en og annen dratt innover og kommet tilbake med

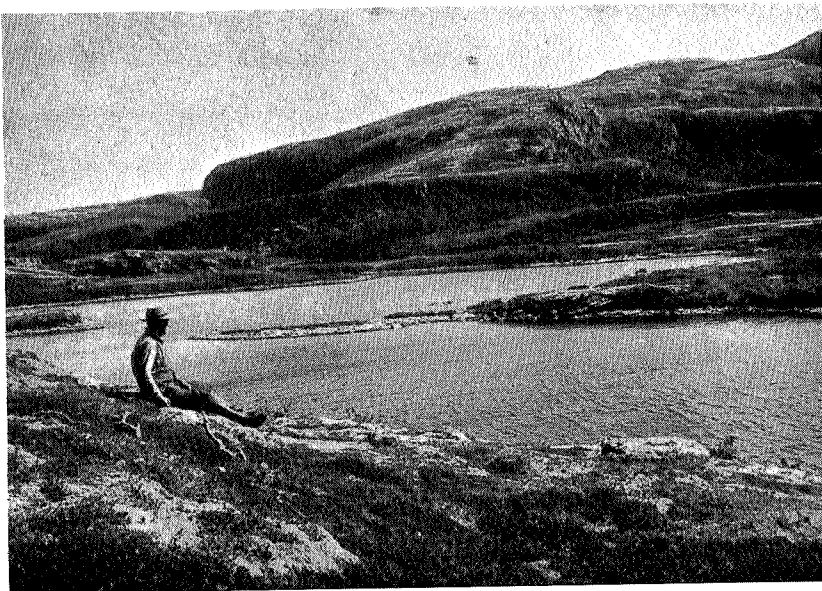
Mellom Gjølga- og Teksdalsvatn

Arne Nordbotn

bud om herlige fjellvatn der storauren tok agnet om utstyret var nokså primitivt, og smått om senn har fjella og vatna her ute fått sine svorne venner som vender tilbake år etter år. Vel er ikke vatna som de engang var, men enda er det muligheter, og mulig-hetene kan bli større igjen om noe ble gjort for å hjelpe naturen.

Vest for Austdalen ligger to vassdrag av noen størrelse. Det største er Teksdalsvassdraget med de to store vatna Teksdals-vatnet og Gjølgavatnet og de to mindre: Hildrumsvatnet og Lau-gen. Men det interessanteste i dag er sikkert det vassdraget som fra Lonen snor seg gjennom en hærskarers mangfoldighet av tjern og vatn ned mot Olden i Jøssund.

Vi valgte vassveien de to gamle fjelltraverne Nils Braa og Jens Audal, da vi sammen skulle dra til Lonen i sommer. Fra dammen i Teksdalsvatnet har du 12 km å ro før du er inne ved Varghiet på Ny-Jordfeltet i Stjørna. Derfra kommer du lett med bil til Aust-dalen. Men stol ikke på rektangelkartet når du skal forsøke deg

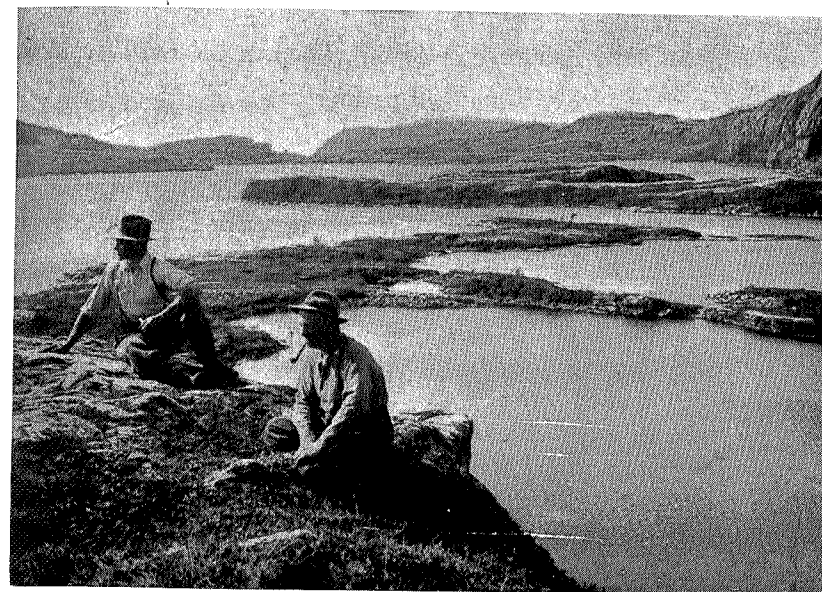

I «Kjosene» her fins storauren

Arne Nordbotn

på oppstigningen fra dalen til høgdene i vest. Vi skulle gå en ny rute i år, en som så lett ut på kartet, men som kartene over andre deler av Fosenhalvøya, viste det seg at også dette var upålitelig. Men som kjent skal jo en død ting alltid gi seg for en levende, og så også her. Snart blinket det fra kveldstilt vatn langt forut. Lonen ligger foran.

Du er ikke langt fra folk om du legger Trollheimens målestokk på landskapet her ute, og ikke raker kvitklette jøkler i været. Men likevel får du en vidunderlig kjensle av høgfjell. Denne kjenslen som hverken du eller jeg kan tolke, men som vi begge kan trekke inn i oss med stille glede når mosen gir seg under ryggsekkting fot, når blikket bæres vidt ut mot vatn og storsteinsur. Der oppe i Lonen er vatnet like klart som du så det i Orkelsjøen eller under Snøhetta. Vegetasjonen skulle få deg til å tru at du hadde rundet den første tusenmeteren på stigen opp. Og er du heldig, kan du også her se reinsflokken beite på moseflyene.

Nils Braa og Jens Andal (tilh.) ved Lonen

Arne Nordbotn

De to vante fjellkarene Nils og Jens har gått her inne år etter år. De var med og «oppdaget» Lonen. Bedre følge kan du aldri få. De kjenner hver bergknatt, de vet hvor du skal gå, de kan vise deg fiskeplassene og finne molte etter at alt er plukka. Teltplass for natta har Jens tatt ut etter minnet, han vet hvor mosen er mykest! Og så surrer snella for første gang på turen. Du er inne i denne forventningens atmosfære som bare fiskeren opplever. Kvelden er helt stille, du vet det er godt som nyttesløst å kaste sluk, men du gjør det. Om det ikke blir fisk, er du like lykkelig ved stanga. Du opplever det tidløse i naturen som legger et urolig sinn til kvile. Det er kanskje denne stunda du har sett fram til, det er vel gjerne den du skal leve på i lange vinterdøgn når slitet tærer sinn og kropp? Eller er det freden i teltet når skumringen er falt, så talglyset lager fortrolig stemning og lokker minnene fra tidligere år fram.

En fin morgenbris har skjerpet ørretens appetitt. Det blir bra

i korga. Lonen har fin fisk. Den var enda finere før. Da var det vanskelig å få den mindre enn ½ kg. Du kan få den stor idag også, men det er ikke lenger så lett som før.

Studerer du kartet, vil du se at Lonen ikke er noe enkelt vatn. Jeg skulle ønske at riktig mange av dem som har fjella og vatna kjær, kunne få være med og fare fra «kjos» til «kjos» som mine venner kaller disse små tjerna som henger nesten sammen, ofte bare med 3—4 m imellom. Det er alt dette som er Lonen; for en lon er nettopp en slik samling av småvatn. Her er idealforhold for stangfiskeren. Han har alltid følelsen av at han når ut til fisken med redskapen. I haugene rundt omkring er det også tjern på tjern. Der kan det hende at eventyret dukker opp. Surr fra snella kan bli kvassere enn ellers. Men jeg skal tie om i hvilken av småtjerna han står, jeg unner deg spenninga ved å leite og prøve.

Når du så må vende nesene mot dalen igjen, rår jeg deg til å ta over høgdene mot Laugen. Stanser du på høgda over vatnet, ligger de foran deg Fosenfjella, rygg over rygg. Imellom dem vet du at det er myriader av myrer, elver og vatn. Der raker Bjørndalshei og Lysvasshei, og under bor en og annen i villmarka. De vil hilse oss hjertelig velkommen i sitt rike når vi neste sommer legger veien dit.

*

Burde T.T. lemme disse strøka inn i sitt virkefelt? Bør her bli vardete stier, turisthytter og «alfarvei»? Det kan være delte meninger om den ting, men jeg tror at både de som lever der ute og de som ellers har fått fjellheimen der kjær, vil håpe at naturen må få være fri. Det vil ikke si at du ikke er velkommen dit. Nei, ingen steder er vel folket mere gjestfritt enn ute ved kysten. Men de vil at du skal legge igjen bymannen, at du skal bli et ganske alminnelig menneske som søker til naturen etter dens kraft. Slike mennesker trives best der freden er størst. De har lært å tie når opplevelsen er rik, og den tause vandrer går helst ensomme stier. De vardete veier får være i fred.

DEN GAMLE HALTDALS-KYRKJA

Av Jens Halstein Nygård

Mange har sikkert sett den gamle stavkyrkja som stod ute i gårdsplassen åt Vitskapsselskaps-museet, og i dei seinare åra før krigen oppe på Sverresborg, men nedtatt under krigen, og oppsett att på Sverresborg. Dette er den gamle stavkyrkja frå Haltdalen, truleg den einaste stavkyrkja som no er att i Trøndelag. Ein meiner denne kyrkja vart bygd kring 1300-talet.

Når du går av toget på Haltdalen stasjon, vil du oppe på bakken tett opp for stasjonen sjå ein enkel minnestein. Denne steinen vart reist i 1928 av interesserte bygdefolk etter initiativ av Haltdalen mål- og ungdomslag, og står der ein meiner kyrkja vart bygd, — i Øvstlia. Ikring denne «Øvstli-skallen» meiner ein gravplassen har legi.

Når denne kyrkja vart bygd, såg det nok annleis ut her enn det gjer no. Det var nok den gongen neppe mange gardar i bygda, og mesteparten av det som no er dyrka mark, var den gongen skog og skog, med krøtterrekstrer og kløvjestigar gjennom. Det kan nok synes rart at det vart bygd kyrkje etter så få gardar, men det var nokså mykje som den gongen hørte til Haltdalen prestegjeld. Attåt Ålen og Singsås (som den gongen var større enn no) hørte Røros-bygdene til Haltdalen prestegjeld, — ja ein meiner heilt sørover til Os og Dalsbygda. Og frå alle desse bygdene kom så folket strøymande etter stigane i skogen når det var kyrkjehelg. Litt tungvint, ikkje sant?

Og enda verre var det når det var gravferd frå desse bygdene. Det er fortalt at det i Dalsbygda like opp til vår tid har